

**ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД ГОЛОВНИХ ПОДІЙ
У СФЕРІ ОСВІТИ, НАУКИ Й КУЛЬТУРИ, ОПРИЛЮДНЕНИХ
ЗАСОБАМИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ УКРАЇНИ**

у травні – червні 2020 р.

Укладач:

Годецька Т. І.

*науковий співробітник відділу
наукового інформаційно-аналітичного
супроводу освіти ДНІПБ України
ім. В. О. Сухомлинського*

У травні – червні 2020 р. національними засобами масової інформації оприлюднено актуальну й важливу інформацію у сфері освіти, науки й культури.

ПРОПОЗИЦІЇ РЕКТОРІВ ЩОДО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ЗАКОНОДАВЧИХ І НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТІВ

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України
«Сучасна освіта України», № 18-19 від
11 травня 2020 р., с.2;

- офіційного вебпорталу ВРУ:

http://kno.rada.gov.ua/news/main_news/75482.html,

<https://iportal.rada.gov.ua/news/Novyny/192146.html>

Нещодавно за ініціативою Сергія Бабака, Голови Комітету з питань освіти, науки та інновацій, відбулась відеоконференція Комітету з **Президією Співки ректорів вищих навчальних закладів України** та головами регіональних Рад ректорів щодо проблемних питань, які можуть виникнути у сфері вищої освіти під час здійснення в Україні заходів із запобігання поширенню коронавірусної хвороби, та дієвого реагування на них.

Під час відеоконференції було акцентовано увагу на таких актуальних питаннях:

- особливості вступної кампанії 2020 року до закладів вищої освіти за освітніми рівнями молодшого бакалавра, бакалавра, магістра та освітньо-науковим рівнем доктора філософії;

- розширення академічної та фінансової автономії з метою поліпшення якості організації освітнього процесу та життєдіяльності закладів вищої освіти;

- перегляд законодавства в частині проведення тендерних закупівель у вищій школі, зокрема збільшення порогової вартості;

- розв'язання питання організації роботи спеціалізованих рад в умовах карантину та необхідність внесення змін до законодавчих і нормативно-правових актів щодо перенесення строку завершення атестаційного процесу із захисту дисертацій;

- перегляд окремих статей Закону України «Про вищу освіту» в умовах здійснення заходів із запобігання поширенню коронавірусної хвороби.

Керівникам закладів вищої освіти, як досвідченим практикам, було запропоновано Головою Комітету з питань освіти, науки та інновацій об'єднати деякі питання за напрямками та подати Комітету конкретні пропозиції з відповідними розрахунками та чітким фінансовим обґрунтуванням щодо необхідності внесення змін до чинного законодавства.

Народні депутати України – члени профільного Комітету підтримали таку пропозицію та прийняли рішення провести найближчим часом засідання з питань напрацювання актуальних законопроектів.

НОВИЙ ПРОЄКТ

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України
«Сучасна освіта України», № 18-19 від
11 травня 2020 р., с.2;

- офіційного вебсайту МОН України:
<https://mon.gov.ua/ua/news/mon-rozrobilo-novij-profesijnij-standart-vchitelya-dokument-na-gromadskomu-obgovorenni>

Міністерство освіти і науки розробило проєкт Професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти» та «Вчитель закладу загальної середньої освіти».

Любомира Мандзій, т.в.о. міністра освіти і науки, наголосила: «Проєкт нового стандарту включає вимоги для вчителів початкової школи та вчителів-предметників, що забезпечують здобуття базової та профільної середньої освіти, і створений на основі компетентнісного підходу. У його створенні брали участь вчителі та керівники шкіл, науково-педагогічні працівники, науковці, громадські організації та міжнародні експерти. Наразі Професійний стандарт – на громадському обговоренні, і ми запрошуємо освітян долучитись до роботи над документом».

У документі визначено основні трудові функції та умови праці вчителів, встановлено єдині вимоги до їхніх загальних та фахових компетентностей відповідно до кваліфікаційної категорії, а також умови допуску до роботи.

Професійні компетентності відповідно до кваліфікаційних категорій сприятимуть формуванню у вчителів готовності до професійної діяльності у рамках певної кваліфікаційної категорії для проходження атестації та сертифікації.

Для розроблення Професійного стандарту здійснено дослідження міжнародного досвіду створення професійних стандартів, проведено онлайн-обговорення документа у фокус-групах учителів початкової та середньої школи.

Із набранням чинності новим Професійним стандартом втрапить чинність наказ Міністерства соціальної політики України від 10 серпня

2018 року №1143 «Про затвердження професійного стандарту «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти»».

НАВЧАЛЬНО-ПРАКТИЧНІ ЦЕНТРИ

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України «Сучасна освіта України», № 18-19 від 11 травня 2020 р., с.2;

- офіційного вебсайту МОН України: <https://mon.gov.ua/ua/news/53-zakladi-profosviti-peremogli-u-konkursi-na-stvorennya-navchalno-praktichnih-centriv-rishennya-komisiyi-mon>

Нещодавно місцеві управління отримали наказ Міністерства освіти і науки України від 23.04.2020 р. № 544 [«Про затвердження Переліку закладів професійної \(професійно-технічної\) освіти, на базі яких будуть створені навчально-практичні центри за рахунок коштів державного бюджету у 2020 році»](#). Комісія Міністерства освіти і науки визначила 53 заклади профосвіти, які отримують кошти на створення навчально-практичних центрів.

Заступник Міністра освіти і науки Петро Коржевський наголосив: «Вже зараз ми починаємо готувати проєкт розпорядження Уряду, за яким розподілимо 100 млн. гривень, передбачені на створення навчально-практичних центрів. Хочемо запустити процедури якомога швидше, не зволікаючи. Зі свого боку будемо робити усе можливе, щоб гроші вчасно пішли на місця і заклади встигли провести необхідні закупівлі».

Топові регіони, заклади яких отримують найбільше фінансування:

- Львівська область – 6 закладів профосвіти;
- Рівненська та Дніпропетровська області – по 4 заклади;
- м. Київ, Вінницька, Івано-Франківська, Київська, Полтавська і Херсонська області – по 3 заклади.

Навчально-практичні центри сучасної професійної (професійно-технічної) освіти створюватимуться у Києві на базі:

- Київського вищого професійного училища швейного та перукарського мистецтва;
- Київського професійного коледжу з посиленою фізичною та військовою підготовкою;
- Міжрегіонального вищого професійного училища автомобільного транспорту та будівельної механізації.

На превеликий жаль, 20% поданих заявок були відхилені МОН України через невідповідність умовам конкурсу та неточності. Серед найпоширеніших помилок – недостатня кількість учнів, що навчаються на

момент подання заявки, несвоєчасне подання документів, перевищений бюджет на ремонт тощо.

ГЛОБАЛЬНА ОСВІТНЯ ОНЛАЙН-ПЛАТФОРМА

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України
«Сучасна освіта України», № 18-19 від
11 травня 2020 р., с.4;

- офіційного вебсайту МОН України:
<https://mon.gov.ua/ua/news/ukrayina-stane-odniyeyu-z-pershih-troh-krayin-de-zapracuyue-osvitnya-onlajn-platforma-learning-passport>

Learning Passport – глобальна освітня онлайн-платформа, яку запускають Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ) та Microsoft Corp в Україні. Сервіс покликаний подолати освітню кризу під час пандемії COVID-19.

Т.в.о. міністра освіти і науки Любомира Мандзій зазначила: «Новий виклик для системи освіти – це розробка таких інструментів та рішень для дистанційного навчання, які були б зручні та зрозумілі для всіх педагогів та учнів. Ми підтримуємо запуск платформи Learning Passport для України. Адже це нові можливості для освіти наших громадян як в умовах карантину, так і після його завершення».

Платформа Learning Passport – результат партнерства між ЮНІСЕФ, Майкрософт і Кембриджським університетом. Від початку цю платформу було розроблено для дистанційної онлайн-освіти дітей біженців та переселенців, а її запуск заплановано на 2020 рік. Однак функціонал ресурсу значно розширили, щоб допомогти у навчанні дітям та молоді в дистанційному навчанні, яке запроваджено через спалах COVID-19. Контент платформи для українських дітей та молоді містить онлайн-книжки, відео, а також передбачає додаткову підтримку для батьків тих дітей, які мають особливі освітні потреби.

Генрієтта Фор, виконавча директорка ЮНІСЕФ, зауважила: «Школи закриваються, діти стають ізольованими, відчувають страх і тривожність – наслідки цієї пандемії впливають на дітей у всьому світі. Ми повинні об'єднатися та взяти до уваги всі можливі способи, щоб допомогти нашим дітям пройти через ці важкі часи. З нашими давніми партнерами, такими, як Майкрософт, ми можемо швидко надати дітям та молоді інноваційні та придатні до адаптації рішення. Адаптація платформи Learning Passport – це нагадування про те, як багато ми можемо досягти для дітей разом з нашими партнерами у часи, коли криза поглиблюється на глобальному рівні».

Наслідки закриття шкіл, за останніми даними ЮНЕСКО, відчувають на собі 1,5 млрд учнів та студентів у 190 країнах. Зараз всі країни, де навчальну програму можна викладати дистанційно, зможуть організувати онлайн-навчання для дітей та молоді, в яких є необхідне обладнання вдома.

Платформа для кожної країни надає онлайн-ресурси навчальної програми та додаткові матеріали рідною мовою. Ці матеріали дібрано експертами, щоб якнайкраще забезпечити потреби учнів та викладачів.

Бред Сміт, президент Майкрософт, наголосив: «Вплив COVID-19 на життя не має кордонів, тому наше реагування також не повинне мати кордонів – воно потребує співпраці між державним та приватним сектором для того, щоб кожен учень та учениця змогли продовжувати навчання. Створена спільно з ЮНІСЕФ платформа Learning Passport має унікальний функціонал. Вона пропонує можливість гнучких рішень для навчання, які можна масштабувати за допомогою цифрових технологій, і таким чином допомогти мільйонам учнів трансформувати їхні оселі у навчальні класи під час пандемії».

В Україні платформу Learning passport також буде використано у створенні онлайн-ресурсу для самоосвіти та неформальної освіти, зокрема для поширення програм розвитку соціально-емоційних навичок серед підлітків. У рамках проєкту створюватиметься цифрова версія навчальної програми UPSHIFT, яка передбачає формування підприємницьких навичок у підлітків та молоді як агентів соціальних змін, а також надання можливостей для реалізації власних ініціатив із соціального підприємництва.

Платформа також забезпечуватиме доступ до навчальних та дидактичних ресурсів, створених для всіх учасників освітнього процесу в умовах пандемії COVID-19.

ПІДТРИМКА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України «Сучасна освіта України», № 18-19 від 11 травня 2020 р., с.9;

- сайту «Українська правда життя»:

<https://life.pravda.com.ua/columns/2020/05/12/240940/>

Надзвичайно актуальною є тема державної підтримки дошкільної освіти всіх форм власності в умовах пандемії СОУШ-19. Голова підкомітету з питань раннього розвитку та дошкільної освіти Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій Володимир Воронов спрямував депутатське звернення Прем'єр-міністру Денису Шмигалю.

У зверненні зазначається: «На мою думку, окремої уваги потребує освітня галузь, а саме — дошкільна освіта в Україні. Ми всі розуміємо, що наразі не вистачає освітніх місць у дитячих садочках та центрах раннього розвитку дітей. Я пропоную залучити для вирішення цього питання приватний сектор... Ми зможемо розв'язати одразу декілька питань:

створення нових робочих місць і максимальне збільшення кількості місць у дошкільних закладах».

Володимир Воронов також просить розглянути можливість залучення освітньої галузі до програми підтримки малого та середнього бізнесу. І пропонує проект, згідно з яким держава надаватиме доступні приміщення (як державні, так і комунальні), з пільговою орендною ставкою, як і податок на прибуток, також пропонується орендувати приміщення строком на 15 років. Відповідно бізнес бере на себе зобов'язання швидко організувати нові робочі місця, нові місця у дошкільних закладах, своєчасно сплачувати податки і створити обов'язкові 10% безкоштовних місць для соціально незахищених громадян. Голова підкомітету наголошує:

«Це дуже позитивні зрушення для України. По-перше, ми зробимо дошкільну освіту доступною. Тепер не залишаться за бортом діти, які заздалегідь не стали на облік за місцем мешкання або переїхали до іншого міста.

По-друге, це диверсифікація освітньої мережі. Приватні навчальні заклади створять альтернативу державним установам, змінять формати освіти та дадуть поштовх розвитку сучасних форм комбінованих закладів. Ми отримаємо дитсадки різних типів: від великих виховних центрів повного циклу до мікросадків різного спрямування, виховних центрів-коворкінгів та інших форматів освітніх просторів. Нова концепція сприятиме не лише зростанню кількості дитсадків загальноосвітнього типу, а й відкриттю кардинально нових сучасних центрів розвитку дитини.

По-третє, ця програма створить нові робочі місця. Адже розвиток освіти – це не тільки потреба у вихователях, це додаткові робочі місця для будівельників, охоронців, прибиральників, кухарів, логопедів. А також для більш екзотичних, але не менш важливих професій – наприклад, тренерів з йоги чи Lego-конструювання.

Розгортання нової ніші бізнесу збільшить надходження до бюджету, розв'яже проблему дефіциту навчальних закладів та створить нові робочі місця.

Коли бізнес зацікавлений у розбудові освітньої галузі, громадяни бачать реальні зрушення в реформуванні системи освіти, зростає довіра до державних проєктів, стримується рівень безробіття.

А коли всі без винятку здобудуть гідну та доступну освіту – закладається фундамент здорової нації та міцної держави нової формації».

КОНКУРСИ НАЦФОНДУ

The screenshot displays the website for the National Science Foundation (NSF) competitions. It features the NSF logo and the text 'КОНКУРС ПІДТРИМКА ДОСЛІДЖЕНЬ ПРОВІДНИХ ТА МОЛОДИХ УЧЕНИХ'. Key information includes the application period from May 21 to June 26, 2020, and the deadline for evaluation and award by September 18, 2020. The budget is listed as 150 million UAH for the competition, with 5 million UAH per project. The evaluation process is outlined in three steps: registration, document submission, and evaluation. Contact information for the foundation is also provided.

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України
«Сучасна освіта України»,
№ 18-19 від 11 травня 2020 р., с.4,
№ 21 від 25 травня 2020 р., с.4;

- офіційного вебсайту МОН України:

<https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-dlya-gromadskogo-obgovorennya-proyekt-postanovi-kmu-pro-zatverdzhennya-polozhennya-pro-akreditaciyu-kvalifikacijnih-centriv>,

<https://mon.gov.ua/ua/news/pochavsya-prijom-zayavok-na-drugij-konkurs-nacfondu-doslidzen-u-nomu-pidtrimku-zmozhut-otrimati-kolektivi-providnih-i-molodih-uchenih>

Національним фондом досліджень оголошено конкурси наукових і науково-технічних проєктів «Наука для безпеки людини та суспільства» та «Підтримка досліджень провідних та молодих учених». Наукова рада НФД прийняла відповідне рішення під час онлайн-засідання. Голова НФД Леонід Яценко наголосив: «Умови конкурсів спрямовані, з одного боку, на підтримку тих сфер нашої науки, які здатні в короткі строки відповісти на серйозні виклики безпеки України (зокрема, пандемії COVID-19), а з іншого – на підтримку наших найкращих учених та їхніх молодих учнів». Мета конкурсу «Наука для безпеки людини та суспільства» – підтримка найкращих наукових проєктів із розв’язання актуальних проблем безпеки людини та суспільства в Україні. Зокрема, за напрямками досліджень, пов’язаними з:

- біобезпекою людини та суспільства;
- біомедициною;
- екологією;
- кібернетичною та інформаційною безпекою;

– відповіддю на економічні, соціальні, гуманітарні виклики в умовах природних і техногенних надзвичайних ситуацій, як-от медико-біологічні, економічні, соціальні, психологічні, гуманітарні та культурні наслідки пандемії COVID-19 та шляхи їх подолання.

Конкурс наукових і науково-технічних проєктів НФД – «Підтримка досліджень провідних та молодих учених» є загальногалузевим, тобто не обмеженим за напрямками, та колективним – для груп від 2 до 7 науковців. Щоб подати проєкт, його науковий керівник і виконавці повинні попередньо зареєструватися на сайті фонду. Потім один із них має заповнити заявку – онлайн і додати низку документів у pdf-форматі.

Передбачено також можливість додатково залучати у проєкт до трьох асистентів із числа молодих учених і студентів. Їм не потрібно реєструватися на сайті, однак їхню участь потрібно вказати в заявці, без зазначення конкретних прізвищ.

Голова НФД Леонід Яценко зауважив: «Завдяки цьому конкурсу ми хочемо підтримати найкращих українських учених, що працюють на світовому рівні, та їхніх молодих учнів. Зокрема, серед виконавців проєкту не менш як 50% мають бути молоді вчені. Водночас ми поставили досить високі вимоги до наукового здобутку керівника проєкту».

Керівником проєктів із математичних, природничих, технічних, біологічних, аграрних і медичних наук може бути тільки вчений, який:

- має науковий ступінь;
- є автором (чи співавтором, якщо співавторів не більш як 15) або не менш як 5 публікацій за 2015-2020 рр., або не менш як 10 публікацій за 2010-2020 рр. у періодичних виданнях першого (Q1) і другого (Q2) квартилів за класифікацією Journal Citation Reports або Scimago.

Керівником проєктів із гуманітарних, суспільних, економічних, юридичних наук може бути вчений, який:

- має науковий ступінь;
- має наукові публікації у фахових періодичних виданнях, індексованих у Scopus і WoS, або є автором наукової монографії (співавтором колективної монографії), виданої (або підготовленої до видання та анонсованої видавництвом) іноземною мовою за межами України, крім країн СНД;
- є автором (співавтором, якщо співавторів не більш як 3) наукової монографії, виданої протягом останніх 5 років в Україні, яка здобула нагороду (премію, відзнаку) національних чи міжнародних конкурсів або отримала не менш як три позитивні рецензії, опубліковані в фахових наукових періодичних виданнях.

Наголошено, що одна фізична особа може бути представлена лише в одній заявці, поданій на цей конкурс.

Необхідно також звернути увагу, що подання заявки здійснюється виключно в електронній формі, надсилати паперові документи у фонд не потрібно. Кожен виконавець проєкту, включно з керівником, під час подання заявки ідентифікується за допомогою електронного підпису. Отримати відповідні електронні ключі можна в деяких банках, у податковій, у

сертифікованих приватних компаніях, повний список яких можна знайти за [посиланням](#).

На 2020 рік бюджет конкурсу становить 150 млн гривень. Загальний бюджет проєктів:

- із терміном виконання на 2020-2021 рр. – до 10 млн. грн;
- із терміном виконання на 2020-2022 рр. – до 15 млн. грн.

Максимальна сума фінансування проєкту щороку – 5 млн. гривень.

Проведення експертизи та підбиття підсумків завершиться до 18 серпня 2020 року.

Перший заступник міністра освіти і науки Юрій Полухович зауважує, що кошти повинні отримати найкращі українські науковці, щоб мати можливість проводити дослідження світового рівня в Україні. Він наголосив: «Ми відходимо від практики фінансування «всім потроху»: державні ресурси треба концентрувати на підтримці унікального потенціалу, пріоритетних досліджень. І НФД має стати ефективним інструментом для цього».

Комісія конкурсу після закінчення приймання заявок перевірятиме їх на відповідність критеріям. У разі відповідності передаватиме на розгляд експертів – їх буде не менш як 3 на кожний проєкт, зокрема й іноземні експерти.

Комісія конкурсу за підсумками експертизи сформує рейтинговий список проєктів і надасть пропозиції щодо переможців та обсягу фінансування їхніх робіт. Остаточні результати затвердить наукова рада НФД, після чого їх оприлюднять на сайті фонду.

КВАЛІФІКАЦІЙНИ ЦЕНТРИ

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України «Сучасна освіта України», № 18-19 від 11 травня 2020 р., с.2;

- офіційного вебсайту МОН України:

<https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-dlya-gromadskogo-obgovorennya-proyekt-postanovi-kmu-pro-zatverdzhennya-polozhennya-pro-akreditaciyu-kvalifikacijnih-centriv>

Нещодавно Міністерство освіти і науки України провело громадське обговорення проєкту постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про акредитацію кваліфікаційних центрів». Проєкт нормативно-правового акта розроблено Національним агентством кваліфікацій.

Проект визначає основні засади та порядок акредитації кваліфікаційних центрів як суб'єктів, уповноважених на оцінювання і визнання результатів навчання осіб (зокрема, здобутих шляхом неформальної чи інформальної освіти), присвоєння та/або підтвердження відповідних професійних кваліфікацій.

Положення має таку структуру:

ПОЛОЖЕННЯ про акредитацію кваліфікаційних центрів

- I. Терміни і поняття
- II. Загальні положення
- III. Критерії акредитації
- IV. Порядок проведення акредитації
- V. Прийняття рішення про акредитацію
- VI. Правовий статус експертів, що проводять акредитаційну експертизу
- VII. Нагляд за дотриманням кваліфікаційними центрами вимог законодавства. Дострокове припинення дії сертифіката про акредитацію
- VIII. Фінансування послуг з проведення акредитації
- IX. Оскарження рішення Агентства

ДЕНЬ ВІДЧИНЕНИХ ВІКОН

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України
«Сучасна освіта України», № 18-19 від
11 травня 2020 р., с.4;

- сайту «Освіта.ua»:

<https://osvita.ua/consultations/73495/>

Сьогодні непросте завдання постало перед закладами вищої освіти – активізація профорієнтаційної роботи перед вступною кампанією в умовах карантину. Кожен виш організує таку роботу індивідуально, але зрозуміло, що насамперед усі орієнтуються на онлайн-формат. Зокрема, проведення «живої» освітньої виставки для школярів старших класів та їхніх батьків «КНУ Ехро 2020» у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка перенесли на осінь 2020 року. Натомість КНУ запрошувало на «загальноуніверситетські дні відчинених вікон», що передбачали виставкові та профорієнтаційні онлайн-презентації, ознайомлення з освітніми

програмами й віртуальні екскурсії. Лейтмотив заходу: «Якщо двері зачиняються, відчиняються вікна».

Нещодавно в Європейському університеті відбувся День відкритих дверей у форматі онлайн. Учасники заходу мали можливість [вступити](#) до Європейського університету на пільгових умовах зі знижкою 20% на перший рік навчання.

Європейський університет – це найбільший приватний заклад вищої освіти в Україні, якому вже 28 років. Заклад має понад 120 000 випускників, у ньому навчаються студенти з 15 країн світу. Це єдиний в Україні навчальний заклад, який реалізує систему безперервного навчання від дитячого садочка до докторантури:

- ясла-садок «Євроленд»;
- школа-ліцей «Євроленд»;
- бізнес-коледж;
- університет;
- аспірантура;
- докторантура.

Абітурієнти мали можливість вступити до підрозділів Європейського університету після 9 класу (бізнес-коледж) або після 11 класу. Документи для вступу можуть подавати випускники 11 класу на факультет економіки та менеджменту, факультет інформаційних систем та технологій, юридичний факультет, а також до інституту шоу-бізнесу та бізнес-коледжу.

Студенти Європейського університету завжди перебувають у вирі найновіших можливостей та захопливих подій. Вони є фіналістами міжнародного конкурсу ІТ талантів «Золотий байт-2018», а також фіналістами конкурсу стартапів «StartUp Прорив – 2019».

Мають можливість студенти проходити навчання креативності за освітньою програмою «CreativeSpark» від Кінгстонського університету (Великобританія) та Національного університету «Львівська політехніка».

Для студентів ЄУ:

- організовано на постійній основі тренінги з розвитку підприємницького мислення за програмою МОН України та Мережі академічних бізнес-інкубаторів YEP;

- відкрито креативний простір (затишний коворкінг з лекторієм, зоною для роботи з персональними комп'ютерами та зоною відпочинку).

В університеті також активно діє стартап клуб «StartUpClub EU». За рішенням МОН України та мережі бізнес-інкубаторів YEP Стартап клуб Європейського університету визнано найуспішнішим клубом 2018-2019 н. р. серед понад 30 інших клубів, що розвивають в університетах країни академічне підприємництво.

«ПОДАРУНОК» КРИЗИ

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України
«Сучасна освіта України», № 18-19 від
11 травня 2020 р., с.5;

- офіційного сайту ЦК Профспілки
працівників освіти і науки України:
<https://pon.org.ua/novyny/7727-start-naconalnoyi-vchitelskoyi-premyi-global-teacher-prize-ukraine-2020.html>

На сьогодні багато звичних речей змінив глобальний карантин, спричинений COVID-19. В онлайн перемістився і щорічний саміт учителів-амбасадорів Варкі, який раніше відбувався в Дубаї напередодні Global Education and Skills Forum. Як завжди, надихаючим був виступ Санні Варкі, засновника найбільшої вчительської премії у світі Global Teacher Prize. Незмінним також залишається прагнення найкращих учителів з усього світу зробити все, що в їхніх силах, аби діти здобули знання, навички, ресурси й інструменти, необхідні для гідного життя в майбутньому.

Поміж ключових тез саміту:

– «Соціальне дистанціювання» не тотожне з «фізичним дистанціюванням» – ми можемо перебувати на відстані через карантин, але у кризових умовах спілкування є як ніколи важливим, і ми маємо забезпечити таку можливість нашим дітям.

– Право на освіту – найбільш фундаментальне право людини; дистанційне навчання підняло на поверхню проблему нерівного доступу до якісної освіти. Загострився контраст між школами у місті й селі, у бідних і багатих країнах. Як подолати цю нерівність – найближчим часом стане ключовим питанням різних стейкхолдерів, дотичних до освіти.

– Напевно, зараз час переосмислити зміст освіти: що саме потрібно вчити дітям, аби бути успішними в світі, який не лише швидко змінюється, а й може миттєво зануритися в новий і непередбачуваний кризовий стан?

– Неможливо говорити про безпеку онлайн-спілкування, якщо діти не вміють спілкуватися в реальному, а не віртуальному світі. На перший план виходять емоційний інтелект, розвиток емпатії, вміння слухати, співпрацювати.

– Ця криза може подарувати світові нових лідерів серед учнів, учителів, батьків, представників НГО, які пробують себе в нових ролях, шукають нові шляхи розв'язання проблем. Символічним стало слово hope (англійською – «надія»), котре з'явилося в центрі «хмари», що утворили зі слів, з якими учасники саміту асоціювали зустріч.

Переможця нового сезону національної вчительської премії Global Teacher Prize Ukraine 2020 оголосять у Міжнародний день вчителя 3 жовтня 2020 року та винагородять премією у 250 000 гривень.

У Global Teacher Prize Ukraine за три роки взяли участь 5 486 українських вчителів. Кількість заявок із року в рік зростає – з 632 у 2017 році до майже 3000 у 2019.

Президент України зустрічається з фіналістами премії, а переможець 2017 року Пауль Пшенічка виступив у Верховній Раді та став першим вчителем, хто потрапив до рейтингу 100 найвпливовіших українців.

Переможцем минулого року стала Наталія Кідалова – вчителька англійської мови з Мелітополя.

Цьогоріч до 50 найкращих вчителів світу з-поміж 36 000 інших учасників, що брали участь у конкурсі, обрали Наталю Гладких та Олександра Жука. Наталя – фіналістка 2017, а Олександр – переможець 2018 року національної премії Global Teacher Prize Ukraine.

ДОПОМОГА

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України
«Сучасна освіта України», № 18-19 від
11 травня 2020 р., с.9;

- сайту «Освіторія Медіа»:

<https://osvitoria.media/news/u-kyievi-rozpochav-robotu-dytyachyj-sadok-onlajn/>

Київська міська держадміністрація повідомила, що у столиці розпочав роботу перший в Україні віртуальний дитячий садок. Він розрахований на дітей віком 4-6 років. Онлайн-садок безкоштовний і відкритий для всіх українців.

Директор Освітньої агенції міста Києва Бадрі Лолашвілі наголосив: «Саме для наймолодших киян запрацював дитячий садок онлайн на платформі Освітнього Хабу міста Києва. Але ми відкриті для всіх маленьких українців і закликаємо батьків долучитися до нашої ініціативи. Ми готові підставити своє плече всім українським регіонам, які в умовах карантину опинилися сам на сам із такими проблемами».

Директорка Освітнього Хабу міста Києва Марія Богуслав зазначила: «Проект має на меті не лише надати малечкам можливість відвідувати сучасні інтерактивні заняття вдома, а й допомогти їхнім батькам вивільнити час для власної дистанційної роботи або хатніх справ. Для школярів у мережі є багато ресурсів, а ось для дошкільнят – ні. При цьому малюкам дуже важко всидіти вдома під час карантину, вони відволікають батьків. До речі, до нашого віртуального центру емоційної підтримки надійшло чимало звернень – батьки відчувають стрес через те, що треба поєднувати роботу і навчання дітей. Про те, що це справді актуальна проблема, свідчить і той факт, що вже

на початку дії онлайн-садочка сайт просто «ліг» – адже у перші дві години роботи на нього одночасно зайшло понад 100 тисяч осіб. Але сьогодні все працює добре».

Пані Марія зауважила: «Цей проєкт вже викликав великий інтерес як серед батьків, так і серед українських селебріті. Наразі, у рамках дитячого садочка онлайн ми запросили відомих українців провести додаткові заняття і сподіваємося, що вони не залишаться осторонь. Ми запрошуємо публічних осіб провести власне заняття онлайн для дітей. Це може бути і майстер-клас, і читання казки, і будь-яка інша активність — головне, щоб це було щиро та від душі.

Тренер Освітнього хабу Олена Ходус, яка викладає в онлайн-дитсадку казка-йогу наголошує: «Мій педагогічний досвід і знання вікової психології свідчать про те, що найефективніше викладання для дітей віком 4 – 6 років відбувається, коли вихователь веде до навчальної мети через гру, бадьюру, позитивну й емоційно підкріплену подачу. Саме це й передбачає методика казка-йоги».

Діти мають можливість під час карантину з понеділка до п'ятниці, окрім святкових днів, «відвідувати» заняття, які проводять фахівці. Розклад занять буде незмінний у всі дні:

10:00 — казка-йога;

11:00 — англійська для дітей;

12:00 — розвивальні заняття.

Усі заняття також доступні в записі. Фахівці радять уважно розраховувати екранний час малюків. Більше інформації про дитячий садок онлайн можна дізнатися на [Віртуальній платформі емоційної підтримки Моніторингового центру КМДА з протидії COVID-19](#).

ОНЛАЙН- І ОФЛАЙН-НАВЧАННЯ

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України «Сучасна освіта України», № 18-19 від 11 травня 2020 р., с.1, 12-13;

- офіційного сайту Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

<https://kpi.ua/plkpi>

Викладачка «НТУУ – КПІ імені Ігоря Сікорського», вчитель інформатики Політехнічного ліцею КПІ Людмила Булигіна працює вже понад 25 років, тому організація дистанційного навчання на карантині не створила для неї жодних проблем. Сьогодні вона застосовує ті самі сервіси,

якими користувалася раніше: її «три кити» – Google Диск, Telegram і YouTube.

Пані Людмила наголошує: «Несподіваний перехід в онлайн і випробування нового формату взаємодії мають привести школу до моделі, в якій поєднуюватиметься онлайн і офлайн-навчання. Лекції записуються і переглядаються учнями як відеоконтент, зустрічі з викладачами потрібні для обговорення та практики. Оцінювання здійснюється двома способами: зарахування сертифікації на онлайн-курсах старшокласників та тестування за темами – для учнів початкової та середньої школи. Але тестування – не для того, щоб виставити оцінки в журнал, а для того, щоб дати рекомендації учням і батькам: на що звернути увагу, над чим попрацювати, як це робиться в європейських школах».

За словами Людмили Булигіної, проблеми, які виявилися під час «стресового навчання», допоможуть хорошим педагогам стати упевненішими, а всі матеріали, які вони підготували у таких обставинах, зіграють їм у плюс.

На думку викладача, карантин поділить учителів за реальним рівнем того, що вони роблять, а не за званнями. Якщо запитати будь-яку дитину – вона вам скаже, у кого їй сподобалося вчитися, а до кого взагалі не хотілося приходити. Ця зміна ставлення – нормальна, вона покаже реальність, яку нам усім дуже треба побачити.

Людмила Вікторівна зазначає, що у цій реальності класно-урочна система вже не є ефективною, і вона сподівається на початок її кінця: «Думаю, крах цієї системи почнеться зі старших класів. У кого є можливість обирати вчителів – тепер більше користатимуться нею. Батьки, ведучи дитину до закладу освіти, питатимуть, чи є там варіант дистанційного навчання. Школи, ліцеї, гімназії, які сьогодні передбачають можливість для старшокласників три дні на тиждень навчатися в закладі, а два – вдома за дистанційною формою, одразу від цього виграють. Стає зрозуміло, що світові моделі не прийдуть від міністерств і адміністрацій: ці процеси почнуться знизу, як революція».

ВСТУП 2020

Вступ 2020
КОНСУЛЬТАТИВНА ПІДТРИМКА
30 червня-15 вересня | Пн-Чт 9:00-18:00; Пт 9:00-16:45

Гаряча лінія МОН ☎ 800 50 45 70 ☎ 800 50 45 70 ☎ 800 50 45 70 ☎ 800 50 45 70 ☎ 800 50 45 70 ☎ 800 50 45 70	ЄДВРО, ДІ ІНФОРЕСРС ☎ 0444 290 290-38-33 ☎ 0444 290 290-33-58 ☎ 0444 290 290-34-31 ☎ 0444 290 290-34-31 ☎ 0444 290 290-34-31 ☎ 0444 290 290-34-31	З питання вивчення порозуміння вчителів-початківців та молодшого покоління педагогів ☎ 0444 290 290-33-58 ☎ 0444 290 290-34-31 ☎ 0444 290 290-34-31 ☎ 0444 290 290-34-31 ☎ 0444 290 290-34-31 ☎ 0444 290 290-34-31
---	--	---

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України «Сучасна освіта України», № 20 від 18 травня 2020 р., с.2;

- офіційного вебсайту МОН України:

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/vstup-2020/2020/05/2020-05-08-nakaz-591-zmyny.pdf>

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/vstup-2020/2020/05/2020-05-08-nakaz-591-zmyny.pdf>

До Умов прийому на навчання до закладів вищої освіти України Міністерством освіти і науки внесено зміни відповідним наказом від 4 травня 2020 року №591.

Зазнали змін:

– терміни проведення вступної кампанії у 2020 році – усі дати зсунуто на місяць (серпень) з урахуванням прогнозу розвитку епідеміологічної ситуації. Зокрема, для абітурієнтів на основі ПЗСО реєстрація електронних кабінетів розпочнеться 1 серпня, прийом заяв та документів триватиме з 13 до 22 серпня (для тих, хто вступає за результатами ЗНО) та до 16 серпня – для осіб, що складатимуть вступні іспити в закладі вищої освіти;

– творчі конкурси та вступні іспити на місця державного замовлення проводитимуться з 1 до 12 серпня. Надання рекомендацій для зарахування на бюджет відбуватиметься не пізніше 27 серпня, а подання документів для зарахування – до вечора 31 серпня.

МОН передбачило для абітурієнтів можливість подання оригіналів документів поштою (і через це до 5 днів збільшився інтервал між останнім днем подання документів та днем видання самого наказу про зарахування). Передбачено також, що вступники зможуть надіслати скановані копії необхідних документів електронною поштою, поставивши на них кваліфікований електронний підпис, а самі документи донести після початку навчання.

Змінами розширено категорії абітурієнтів, що можуть скористатися правом на переведення на вакантні місця державного замовлення (йдеться про осіб, у котрих один із батьків (усиновлювачів) був поліцейським, який загинув чи визнаний судом безвісно відсутньою особою під час виконання ним службових обов'язків).

В умовах прийому також закріплено право іноземців та осіб без громадянства, зокрема закордонних українців, які постійно проживають в Україні, осіб, котрих визнано біженцями, й осіб, які потребують додаткового захисту, на здобуття вищої освіти нарівні з громадянами України, у тому числі за рахунок коштів державного або місцевого бюджету за умови виконання таких же вимог до вступу, як і для громадян України. Тобто тепер, щоб навчатися на бюджеті, ця категорія вступників повинна буде успішно скласти ЗНО та подати до 5 заяв на бюджетні місця в університеті.

Оновлені Умови прийому приведено у відповідність із прийнятими 18 грудня 2019 року змінами до Закону «Про вищу освіту». Зокрема, передбачено можливість подання мотиваційного листа, скасовано обов'язковість проведення додаткових вступних випробувань для абітурієнтів на магістратуру, які здобули ступінь вищої освіти за іншою спеціальністю тощо.

ВСТУПНА КОМПАНІЯ ДЛЯ ЖИТЕЛІВ КРИМУ ТА ДОНБАСУ 2020

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України «Сучасна освіта України», № 20 від 18 травня 2020 р., с.2;
- офіційного вебсайту МОН України:
<https://mon.gov.ua/ua/news/vstupniki-z-donbasu-i-krimu-u-2020-roci-zmozhut-vstupati-za-sproshenoju-proceduroyu-do-91-zvo>

Перелік уповноважених закладів вищої освіти, до яких за спрощеною процедурою можуть вступати жителі тимчасово окупованих територій Донбасу та АРК Крим (м. Севастополь), у 2020 році розширився до 91 університету. Із них 77 закладів вищої освіти підпорядковані МОН, а 14 – МОЗ, МВС та Мінкульту.

Начальник головного управління вищої освіти Міністерства освіти і науки Світлана Кретович зазначила: «Важливо, що у 2020 році жителі Криму та Донбасу зможуть вступати до будь-якого з цих 91 закладів, де працюватимуть освітні центри «Донбас-Україна» та «Крим-Україна», без складання ЗНО».

Освітні центри «Донбас-Україна» та «Крим-Україна» з 2020 року працюватимуть на базі:

підпорядкованих Міністерству охорони здоров'я:

- Національного медичного університету імені О.О. Богомольця;
- Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького;
- Державного закладу «Луганський державний медичний університет»;
- Донецького національного медичного університету;

підпорядкованих Міністерству культури та інформаційної політики:

- Маріупольської філії Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури;
- Харківської державної академії культури;
- Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського;
- Харківської державної академії дизайну і мистецтв;
- Коледжу Луганської державної академії культури і мистецтв;

- Одеської національної музичної академії імені А. В. Нежданової;
 - Львівської національної академії мистецтв;
- підпорядкованих Міністерству внутрішніх справ:
- Донецького юридичного інституту МВС України;
 - Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка;
 - Одеського державного університету внутрішніх справ.

Спрощені умови вступу для мешканців тимчасово окупованих територій АРК Крим (м. Севастополь), Донецької та Луганської областей, передбачені законодавством, у 2020 році не зазнали змін.

Вступники з АР Крим та Севастополя беруть участь у конкурсі в межах квоти №2, доступної у кожному з цих закладів вищої освіти. А вступники з території проведення ООС вступають у ці заклади, беручи участь у загальному конкурсі, отримавши бали за вступні іспити.

У робочі дні з 9:00 до 18:00 працює безкоштовна гаряча лінія для вступників із тимчасово окупованих територій: 0-800-504-425.

ДИТЯЧЕ ОЗДОРОВЛЕННЯ ВЛІТКУ 2020

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України «Сучасна освіта України», № 20 від 18 травня 2020 р., с.2;

- офіційного сайту ЦК Профспілки працівників освіти і науки України:

<https://pon.org.ua/novyny/7876-schodo-dityachogo-ozdorovlennya-u-2020-roc.html>

У Міністерстві праці та соціальної політики України відбулося засідання Центрального міжвідомчого штабу з координації організації оздоровлення та відпочинку дітей. Засідання проходило у режимі відеоконференції за участю представників зацікавлених міністерств та відомств, а також Федерації профспілок України, зокрема заступника Голови ФПУ Євгена Драп'ятого.

На розгляд було внесено проєкт Доручення Прем'єр-міністра України з питань підготовки й організації дитячого оздоровлення влітку 2020 року.

Міністерство праці і соціальної політики України рекомендує місцевим органам влади розпочинати тендерні процедури із закупівлі дитячих путівок на оздоровлення. Міністерство також пропонуватиме Уряду внести зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 02.03.2020 № 211 щодо

встановлення чітких критеріїв, яким мають відповідати дитячі оздоровчі заклади в нинішніх умовах.

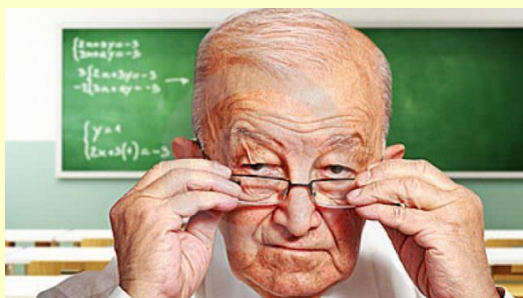
Дитячим оздоровницям рекомендовано усунути недоліки у забезпеченні протипожежних заходів та провести дистанційне навчання своїх працівників з охорони та безпеки праці.

Стосовно пришкольніх дитячих таборів представники Міністерства освіти і науки й Держпродспоживнагляду не рекомендують відкривати їх у цьому році через високий ризик зараження дітей.

Зазначені пропозиції будуть опрацьовані й надані Міністерству соцполітики для внесення до проєкту Доручення Прем'єр-міністра України міністерствам та відомствам, а також органам місцевого самоврядування щодо організації дитячого літнього оздоровлення 2020.

РОЗ'ЯСНЕННЯ МОН ЩОДО СТРОКОВИХ ДОГОВОРІВ ДЛЯ ВЧИТЕЛІВ-ПЕНСІОНЕРІВ

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України

«Сучасна освіта України»,

№ 21 від 25 травня 2020 р., с.6;

№ 24 від 15 червня 2020 р., с.1, 10-11;

- офіційного вебсайту МОН України:

<https://mon.gov.ua/ua/npa/shodo-vikonannya-pidpunktiv-1-i-2-punktu-3-rozdilu-h-prikincevi-ta-perehidni-polozhennya-zakonu-ukrayini-pro-povnu-zagalnu-serednyu-osvitu>

Міністерство освіти і науки України оприлюднило лист від 15 травня 2020 року №1/9-259 «Щодо виконання підпунктів 1 і 2 пункту 3 розділу Х «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про повну загальну середню освіту». В ньому звернуто увагу на додаткові роз'яснення МОН щодо «переведення» керівників закладів загальної середньої освіти та педагогічних працівників, які отримують пенсію за віком, із безстрокових трудових договорів на строкові, **зокрема:**

- **підпункт 1 пункту 3 розділу IX «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про повну загальну середню освіту»** (далі — Закон) не поширюється на тих керівників закладів освіти, які вже на момент набрання чинності Законом (18 березня 2020 року) мали укладені строкові трудові договори (контракти). При цьому не має значення, чи такі керівники, котрі працюють за контрактами, отримують пенсію за віком або розпочнуть отримувати її до закінчення строку дії відповідного контракту. Відповідно,

цей підпункт поширюється лише на тих керівників закладів освіти, які на момент набрання чинності Законом працювали на відповідних посадах за безстроковими трудовими договорами, що не містили (не передбачали) завершення строку їх дії. З такими керівниками засновники або уповноважені ними органи відповідних закладів освіти мають до 1 липня 2020 року припинити безстрокові трудові договори й одночасно укласти з ними (за їх згодою) трудові договори строком на шість років (з керівниками, які отримують пенсію за віком, – на один рік) без проведення конкурсу.

- щодо підписання контракту:

- Документальне оформлення «переходу» з безстрокового трудового договору на строковий Закон не регулює. Однак він зобов'язує засновників закладів освіти до 1 липня 2020 року «укласти» з керівниками закладів освіти строкові трудові договори (за їх згодою), а «звільнити» лише тих керівників закладів освіти, які не згодні продовжувати трудові відносини на умовах строкового трудового договору. Згода «з продовженням трудових відносин на умовах строкового трудового договору (контракту)» може бути надана у будь-якій формі, зручній і прийнятній для керівника закладу освіти і засновника відповідного закладу. Якщо засновник не має достатніх підстав вважати, що керівник закладу освіти не бажає (відмовляється) продовжувати трудові відносини на умовах строкового трудового договору (контракту), він повинен завчасно надати такому керівникові (для ознайомлення) підписаний уповноваженою від засновника особою строковий трудовий договір (контракт) у двох примірниках. Підписання керівником закладу освіти до 1 липня 2020 року строкового трудового договору (контракту) є достатнім свідченням щодо згоди продовжувати трудові відносини на умовах строкового трудового договору (контракту) і не потребує додаткової «письмової згоди» як окремого документа.

- У разі згоди керівника закладу освіти на продовження трудових відносин на умовах строкового трудового договору (контракту) засновник закладу освіти не може звільнити такого керівника закладу освіти з посади на підставі пункту 9 частини першої статті 36 Кодексу законів про працю України. Проте непідписання керівником закладу освіти строкового трудового договору (контракту) до 1 липня 2020 року матиме наслідком звільнення такого керівника із займаної ним посади.

- Поточні безстрокові трудові договори з керівниками закладів загальної середньої освіти, що були оформлені винятково відповідними кадровими наказами, мають бути припинені, а трудові відносини між засновниками і такими керівниками можуть бути продовжені виключно на умовах укладеного строкового трудового договору (контракту).

- щодо заробітної плати та відпустки:

- Згідно з підпунктом 9 пункту 3 розділу X Закону після набрання чинності цим Законом розмір заробітної плати педагогічних працівників не може зменшитися, якщо ці працівники продовжують обіймати відповідні

посади, виконувати відповідні обов'язки та зберігають відповідну кваліфікаційну категорію. Цей підпункт застосовується і до працівників, котрі продовжують працювати за безстроковими трудовими договорами, і до тих, які продовжують працювати на основі строкових трудових договорів.

- Однією з державних гарантій педагогічним працівникам закладів освіти є виплата допомоги на оздоровлення у розмірі місячного посадового окладу (ставки заробітної плати) при наданні щорічної відпустки (стаття 57 Закону України «Про освіту»).

- Відповідно до статті 6 Закону України «Про відпустки» педагогічним працівникам закладів освіти надається річна основна відпустка тривалістю 56 календарних днів у порядку, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 14 квітня 1997 року № 346.

- Педагогічним працівникам, яким виплачується пенсія за віком і з яким укладено строкові трудові договори, повинна бути надана щорічна основна відпустка відповідно до затвердженого у закладі освіти графіка і має виплачена згідно із законом допомога на оздоровлення у розмірі місячного посадового окладу (ставки заробітної плати).

РЕЙТИНГ УНІВЕРСИТЕТІВ СВІТУ

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України «Сучасна освіта України», № 24 від 15 червня 2020 р., с.4;

- офіційного порталу СумДУ:

<https://news.sumdu.edu.ua/uk/news/11510-qs-world-university-rankings-2021-sumdu-znovu-v-l-derakh.html>

Цьогоріч за результатами щорічного рейтингу найкращих закладів вищої освіти світу QS World University Rankings за 2021 рік до топ-1000 увійшли шість українських університетів. При цьому відомо, що компанія Quacquarelli Symonds досліджує дані вже більш як 20 вишів України з 1604 університетів світу, за результатами чого й було укладено рейтинг 1002 найкращих закладів вищої освіти.

До 500 найкращих університетів, посівши 477-ме місце, увійшов Харківський національний університет Імені Василя Каразіна. Порівняно з рейтингом QS-2020 Каразінський університет покращив свої позиції в рейтингу на 14 «сходинок».

Київський національний університет імені Тараса Шевченка – на другому місці серед українських ЗВО. За словами працівників КНУ, традиційно високі оцінки навчальний заклад отримав за академічну лояльність навчання в університеті серед іноземних громадян.

Національний університет «Харківський політехнічний інститут» другий рік поспіль утримує перше місце серед технічних вишів України, посідаючи позицію 651-700.

НТУУ «Київський політехнічний Інститут імені Ігоря Сікорського», який є одним із флагманів вітчизняної вищої освіти, посів позицію 701-750.

Сьомий рік поспіль входить Сумський державний університет до списку найкращих університетів світу. СумДУ зберіг місце серед топ-5 найпопулярніших вишів країни. Цього року університет отримав вищий рейтинговий бал за оцінкою академічної репутації, яка визначається за опитуваннями понад 100 тисяч експертів по всьому світу. Також майже вдвічі зріс індекс цитування наукових праць СумДУ, який QS розраховує за власною унікальною методикою, враховуючи особливості публікаційної активності в різних галузях знань та країнах світу. Традиційно високо рейтингом QS були оцінені показники забезпеченості навчального процесу академічним персоналом та попиту на навчання в СумДУ з боку іноземних студентів. Зберіг свої позиції в рейтингу і НУ «Львівська політехніка».

Щодо світових лідерів, то першу п'ятірку практично повністю «окупували» американські виші. Перше місце посів Массачусетський технологічний інститут, друге – Оксфордський університет, третє – Гарвардський, четверте – Каліфорнійський технологічний інститут. На п'ятій сходинці – Оксфордський університет (Велика Британія).

Рейтинг QS World University Rankings – це глобальне дослідження показників досягнень вищих навчальних закладів світового значення в галузі освіти і науки, яке є одним із найвпливовіших рейтингів світу. Показники, за якими оцінюються університети: активність і якість науково-дослідної діяльності, викладання та інтернаціоналізація, індекс академічної репутації вищого навчального закладу, індекс репутації серед працевластців, співвідношення кількості представників професорсько-викладацького складу до кількості студентів, індекс цитування наукових статей викладацького складу (за матеріалами Scopus) щодо чисельності його представників.

ПРЕЗЕНТАЦІЯ ПЛАТФОРМИ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України «Сучасна освіта України», № 22 від 01 червня 2020 р., с.5;

- офіційного сайту Економічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка:

<http://econom.univ.kiev.ua/>

Відбулася презентація платформи дистанційної освіти KNU Education Online на базі Центру інноваційного розвитку Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Це стало можливим завдяки проєкту «Цифровий Університет. Університет у смартфоні», метою якого є розроблення і впровадження сучасних сервісів у освітній процес вишу. Під час карантину ця платформа дистанційної освіти KNU Education Online може забезпечити освітній процес і надати сучасні освітні інструменти викладачам, студентам та адміністрації.

Група розробників на старті розроблення платформи використала досвід найкращих провідних іноземних університетів – Сіднейського технологічного університету (Австралія), Університету Масарика (Чехія), Університету Нурланда (Норвегія), Гарвардського університету (США), Чжецзянського університету (КНР).

У заході взяли участь голова підкомітету з питань вищої освіти Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій Юлія Гришина, заступник міністра цифрової трансформації України Валерія Іонан, генеральний директор Директорату вищої освіти і освіти дорослих Міністерства освіти і науки України Олег Шаров, ректор КНУ Леонід Губерський, перший проректор КНУ Олег Закусило, проректори КНУ Олександр Рожко, Петро Бех і Оксана Жилінська, директор Центру інноваційного розвитку КНУ Світлана Березіна.

Під час заходу Леонід Губерський зауважив, що розроблення цього технологічного рішення тривало досить довго, а нині нарешті відбувається презентація всього проєкту, який невдовзі повноцінно запрацює в університеті. Ректор відзначив, що KNU Education, Online не розглядається як єдина можлива форма реалізації навчального процесу, адже презентоване технологічне рішення не замінить безпосереднього спілкування викладачів зі студентами. Платформа стане дієвим засобом для подолання викликів сьогодення, а в майбутньому – обов'язковою частиною інформатизованого сектору КНУ імені Тараса Шевченка. Олександр Рожко, проректор з науково-педагогічної роботи зазначив, що у розробленні KNU Education Online врахували досвід найкращих зарубіжних університетів. Роботи з впровадження у виші запропонованого технологічного рішення розпочалися у лютому, сама ж платформа є частиною потужного проєкту «Цифровий університет. Університет у смартфоні». Презентована платформа складається з таких модулів: кабінет викладача, кабінет студента, цифрова бібліотека, електронний журнал, модуль для осіб з особливими освітніми потребами, модуль для іноземних студентів, модуль онлайн-презентацій, модуль відеокурсів, модуль тестування, модуль інтерактивного розкладу. Технічні та функціональні можливості презентував Іван Волков, експерт розробки платформи KNU Education Online. Він продемонстрував створення інтерактивного графіка навчального процесу в університеті, розміщення викладачами матеріалів до освітніх курсів, розробки інтерактивних

навчальних завдань для студентів, а також можливості заповнення віртуальних журналів та різнорівневе адміністрування документів керівництвом навчальних підрозділів, представниками кафедр та іншими учасниками освітнього процесу. І. Волков наголосив, що платформа налічує майже 6300 зареєстрованих користувачів – викладачів і студентів. За словами Олега Шарова, завдяки таким інноваціям вища освіта в Україні стає доступнішою, а українські університети переходять на вищий рівень забезпеченості освіти. Генеральний директор зазначив: за нових умов робота викладача не спрощується, а трансформується, і це дає можливість удосконалювати викладацьку майстерність. Використання подібних програмних продуктів актуалізує питання відповідальності за захист персональних даних. На думку Юлії Гришиної, університет завжди був і залишається провідним закладом вищої освіти України, що оперативно й адекватно відреагував на всі виклики. КНУ одним із перших у державі запроваджує власну потужну освітню платформу, яка буде результативною, зокрема, за умов карантину. За словами заступника міністра, Міністерство цифрової трансформації підтримує створення інноваційних платформ у вишах, адже цей процес сприяє діджиталізації освітнього процесу в Україні.

ЦЕНТР ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України «Сучасна освіта України», № 21 від 25 травня 2020 р., с.2;

- офіційного вебсайту МОН України:

<https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-do-gromadskogo-obgovorennya-projekt-postanovl-kmu-pro-zatverdzhennya-polozhennya-pro-centr-profesijnogo-rozvitku-pedagogichnih-pracivnikiv>

Міністерством освіти і науки розроблено проєкт Положення про центр професійного розвитку педагогічних працівників на виконання абзацу другого частини третьої статті 52 Закону України «Про повну загальну середню освіту», який набрав чинності 18 березня 2020 року. Метою зазначеного проєкту є визначення засад формування та функціонування мережі центрів професійного розвитку педагогічних працівників, їх основні функції та завдання, а також врегулювання процесів започаткування їх

діяльності та реорганізації науково-методичних (методичних) центрів (кабінетів).

Т.в.о. міністра освіти і науки Любомира Мандзій зауважила: «Центри професійного розвитку покликані стати ще однією можливістю для педагогів розвиватися професійно та особистісно. Необхідність такого розвитку продиктована і світовим принципом освіти впродовж життя, який дає можливість лишатися конкурентоспроможним фахівцем, і українськими освітніми реформами, що потребують професійних педагогів. Ми впевнені у важливості центрів професійного розвитку і запрошуємо освітянську спільноту долучатися до роботи над положенням про такі центри».

Мета центрів, згідно з документом, – сприяти професійному розвитку педагогів закладів дошкільної, позашкільної, загальної середньої освіти, інклюзивно-ресурсних та міжшкільних ресурсних центрів.

Проєкт передбачає, що засновниками центрів можуть стати районні, міські (районні у місті) ради. Декілька засновників можуть спільно утворити центр та укласти договір про спільну діяльність. Кожен центр зможе діяти у межах території обслуговування, яку визначає його засновник. Така територія визначається з розрахунку, що у закладах дошкільної, позашкільної, загальної середньої освіти, інклюзивно-ресурсних та міжшкільних ресурсних центрах, розташованих на території його обслуговування, мають працювати не менш як 500 педагогічних працівників, якщо заклади освіти та установи на території обслуговування центру розташовані у сільських та міських населених пунктах; 750 педагогічних працівників – якщо заклади освіти та установи на території обслуговування центру розташовані виключно у міських населених пунктах. Передбачається, що фінансування центру здійснюватиметься його засновником. Джерелами фінансування стануть кошти засновника, благодійні внески юридичних та фізичних осіб, інші джерела, не заборонені законодавством.

СТРАТЕГІЯ РОЗБУДОВИ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України «Сучасна освіта України», № 22 від 01 червня 2020 р., с.2;

- офіційного вебпорталу ВРУ:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/195/2020#Text>,

- офіційного інтернет-представництва Президента України Володимира Зеленського:

<https://www.president.gov.ua/documents/1952020-33789>

З метою забезпечення додержання конституційних прав та свобод дитини, гарантій з охорони дитинства, реалізації прав дітей на освіту, безпечне для життя і здоров'я освітнє середовище, збереження та зміцнення здоров'я підростаючого покоління Президент України підписав указ №195/2020 «Про Національну стратегію розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у Новій українській школі». Цим указом схвалено стратегію, а Кабінету Міністрів України доручено щорічно затверджувати план заходів щодо її реалізації.

В указі зазначається, що реалізувати стратегію передбачається протягом 2020 – 2024 років спільними зусиллями державних органів, органів місцевого самоврядування та громадськості. Це здійснюватиметься за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів, а також інших джерел, не заборонених законодавством. Відкритість та прозорість цього процесу забезпечуватиметься завдяки інформуванню про хід її реалізації, зокрема на сайтах відповідних органів державної влади й органів місцевого самоврядування.

Національна стратегія розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі має таку структуру:

I. Загальні положення

Національна стратегія розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі (далі Національна стратегія) розроблена на основі аналізу сучасного стану освітнього середовища та забезпечення охорони життя і здоров'я учасників освітнього процесу.

…
Надзвичайно важливим є оволодіння всіма зазначеними компетенціями не лише здобувачами освіти, їх батьками, педагогічними працівниками, наставниками, асистентами, а й іншими особами, які працюють із дітьми шкільного віку, забезпечують їх навчання, виховання та розвиток.

Національна стратегія розроблена на виконання Указу Президента України від 7 грудня 2019 року [№ 894](#) «Про невідкладні заходи щодо покращення здоров'я дітей» і конкретизує основні напрями реалізації розбудови безпечного і здорового освітнього середовища відповідно до [Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року](#), схваленої Указом Президента України від 25 червня 2013 року № 344; [Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року](#), схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 року № 988; [Концепції розвитку охорони психічного здоров'я в Україні на період до 2030 року](#), схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2017 року № 1018, та [Національного плану заходів щодо неінфекційних захворювань для досягнення глобальних цілей сталого](#)

[розвитку](#), затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 26 липня 2018 року № 530.

Національна стратегія розроблена з урахуванням стратегічних документів Всесвітньої організації охорони здоров'я, зокрема Глобальної стратегії охорони здоров'я жінок, дітей і підлітків на 2016 – 2030 роки, розробленої на підтримку Цілей сталого розвитку, та відповідно до [Конвенції ООН про права дитини](#).

Формування та застосування учнями компетентностей, необхідних для здорового та безпечного життя, сприятиме досягненню глобальних цілей сталого розвитку, проголошених ООН (резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 25 вересня 2015 року № 70/1) і підтриманих Україною відповідно до Указу Президента України від 30 вересня 2019 року [№ 722](#) «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року»...

II. Сучасний стан розбудови безпечного і здорового освітнього середовища та проблеми, які потребують вирішення

Учні та педагогічні працівники потребують такого стану освітнього середовища, в якому вони відчуватимуть фізичну, психологічну, інформаційну та соціальну безпеку, комфорт і благополуччя. Батьки учнів як учасники освітнього процесу, що зацікавлені в існуванні максимально безпечного освітнього середовища, здатного забезпечити належні і безпечні умови навчання, виховання, розвитку дітей, для досягнення цих цілей мають долучатися та активно сприяти формуванню у дітей гігієнічних навичок та засад здорового і безпечного способу життя.

...

Формування безпечного і здорового освітнього середовища вимагає вирішення низки проблем, зокрема, пов'язаних із фізичним, психологічним насильством та булінгом (цькуванням), безвідповідальним використанням Інтернету, недостатньою готовністю педагогічних працівників запобігати та протидіяти насильству та булінгу (цькуванню) серед учасників освітнього процесу, непопулярністю серед дітей та підлітків культури здорового харчування, малорухливим способом життя, належним рівнем їх медичного забезпечення, а також загальною несистемним підходом до формування культури здорового та безпечного способу життя у суспільстві, недостатністю співпраці різних соціальних інституцій у подоланні зазначених проблем.

Так, за даними опитування, проведеного у 2018 році Українським інститутом соціальних досліджень імені Олександра Яременка, 38 відсотків учнів-респондентів ставали жертвами образ протягом останніх двох місяців, а ображали інших у цей період 35 відсотків учнів. Поширеним явищем стала і практика цькування в Інтернеті (кібербулінг). Насильство та булінг (цькування) призводять до миттєвих та віддалених медичних, соціальних та економічних проблем. Наслідки можуть позначатися протягом усього життя. Серед них - проблеми із психічним здоров'ям, фізичні травми, рання

вагітність та проблеми з репродуктивним здоров'ям, антисоціальна поведінка, інфекційні та неінфекційні захворювання, зниження академічної успішності та припинення навчання.

Однією з головних проблем здоров'я дітей є поширення надлишкової ваги тіла та ожиріння. Згідно зі статистичними даними Міністерства охорони здоров'я України за 2017 рік з 7 млн. 615 тис. дітей віком до 17 років 13,3 відсотка страждали на ожиріння, і щороку в Україні фіксується приблизно 15,5 тис. нових випадків дитячого ожиріння. Діти з ожирінням більше піддаються ризику розвитку цукрового діабету 2-го типу та серцево-судинних захворювань, вони досить часто потерпають від стигми та дискримінації і, як наслідок, розвитку психологічних проблем та соціальної ізоляції. Причинами поширення надлишкової ваги та ожиріння серед дітей і підлітків переважно є нераціональне харчування та малорухливий спосіб життя.

За даними опитування Всесвітньої організації охорони здоров'я в рамках проєкту «Здоров'я та поведінкові орієнтації учнівської молоді», у 2018 році 87,6 відсотка хлопців та 93,6 відсотка дівчат станом на час опитування не курили, що свідчить про позитивну тенденцію порівняно з аналогічними даними 2014 року. При цьому вживання спиртних напоїв залишалося досить поширеним серед підлітків – 40 відсотків учнів хоча б один раз вживали алкоголь. Серед 17-річних їх частка сягала 61 відсоток, вона збільшилася з 2014 року на 17 відсотків (у 2014 році мали досвід вживання алкоголю в середньому 44,8 відсотка); 22,8 відсотка учнів уживали алкоголь протягом останнього місяця (42 відсотки 17-річних). Кожен п'ятий, хто вживав алкоголь, робив це приблизно три – п'ять днів на місяць.

Статевий досвід до 18 років мали 40,3 відсотка хлопців та 27,8 відсотка дівчат. Із тих, хто отримав статевий досвід до повноліття (34 відсотки), отримали його саме до 15 років, а 30 відсотків тих, хто має статевий досвід, не користуються презервативами. Основним джерелом знань щодо статевої стосунків 58 відсотків підлітків назвали Інтернет.

Психічне здоров'я та благополуччя учнів є таким самим ключовим елементом, як і фізичне здоров'я. Порушення депресивного спектра, підвищений рівень тривожності та агресивності, самоушкоджувальна поведінка та суїцидальні спроби – одні з найпоширеніших проявів порушення психологічного благополуччя серед дітей та підлітків. Проблеми із психічним здоров'ям у дітей можуть призвести до погіршення результатів навчання, фізичного здоров'я, нестійких соціальних зв'язків та майбутніх перспектив самореалізації, а також різного роду девіантних форм поведінки. Відповідно додаткової уваги потребує профілактика психічних розладів, просвітницька робота з питань психо- та медіагігієни, розвиток та підвищення якості психологічних послуг у закладах освіти, первинної медичної допомоги, а також підтримка психічного здоров'я дітей та інших учасників освітнього процесу.

Проблемою, яка потребує розв'язання, є низький рівень культури безпечної, здорової поведінки та ненасильницької взаємодії у дітей шкільного віку, інших учасників освітнього процесу, погіршення стану здоров'я учнів, недостатній рівень доступності, безпечності і комфортності умов шкільного навчання.

...

III. Мета, стратегічні цілі та основні завдання Національної стратегії

Метою Національної стратегії є формування безпечних, комфортних та здорових умов навчання в закладах освіти, освітнього середовища, яке забезпечує оволодіння учнями компетентностями, необхідними для життя, формування культури безпечної та здорової поведінки.

...

Для реалізації стратегічних цілей Національної стратегії необхідним є здійснення таких завдань:

формування в учасників освітнього процесу гігієнічних навичок та засад здорового способу життя, зокрема звичок здорового харчування, фізичної активності, безпечної комунікації;

створення сучасного, розвивального, безпечного, комфортного та інклюзивного освітнього середовища, яке сприяє збереженню та зміцненню здоров'я, захисту від небезпек, підвищенню рухової активності дітей;

...

запобігання вживанню учнями, іншими учасниками освітнього процесу тютюну, алкоголю, наркотичних засобів, інших речовин із психоактивною дією, унеможливлення їх розповсюдження та вживання в закладі освіти та на прилеглих до нього територіях;

створення для учасників освітнього процесу можливості користуватися сучасною матеріально-технічною базою для забезпечення здоров'язбережувального компонента навчання, рухової активності, безпечних та нешкідливих умов (спортивні зали і майданчики, басейни, роздягальні, душові, туалети в будівлях закладів освіти, сучасний спортивний інвентар, нові/оновлені підручники, посібники, демонстраційне обладнання, ширококутний доступ до Інтернету тощо);

забезпечення готовності педагогічних працівників до надання якісних освітніх послуг у процесі забезпечення соціального та здоров'язбережувального компонентів навчання, формування інформаційно-комунікаційної компетентності учнів, психологічного супроводу учасників освітнього процесу, запобігання під час навчання проявам насильства та булінгу (цькування), порушенням прав дитини, зокрема шляхом використання Інтернету;

...

здійснення моніторингу процесів реалізації соціального і здоров'язбережувального компонентів навчання, забезпечення рухової

активності учнів під час освітнього процесу, запобігання насильству та булінгу (цькуванню), забезпечення здорового харчування в закладі освіти; упровадження в закладах освіти міжнародних програм із протидії проявам насильства та булінгу (цькування) і їх попередження;

...

IV. Очікувані результати реалізації Національної стратегії

Очікувані результати реалізації Національної стратегії:

у закладах освіти створено сучасне розвивальне, безпечне, комфортне та інклюзивне освітнє середовище, забезпечено впровадження заходів, спрямованих на формування гігієнічних навичок та засад здорового способу життя, протидію насильству, соціально-психологічне навчання;

навчання з метою збереження та зміцнення здоров'я, захисту від небезпек, підвищення рухової активності дітей є цікавим та ефективним;

стандарти освіти містять соціальну та здоров'язбережувальну складові, навчальні та типові освітні програми, орієнтовані на реалізацію здоров'язбережувального компонента навчання;

заклади освіти відповідають критеріям санітарного та епідеміологічного благополуччя, мають сучасну матеріально-технічну базу для організації навчання, у тому числі формування здоров'язбережувальних компетенцій та забезпечення фізичної активності учнів;

організація харчування в закладах освіти здійснюється згідно із законодавством, усі учасники освітнього процесу мають доступ до здорової їжі та питної води;

матеріально-технічне забезпечення їдалень (харчоблоків) закладів освіти є сучасним і спроможним забезпечити потреби в здоровому та збалансованому харчуванні учнів, педагогічних працівників, інших учасників освітнього процесу;

педагогічні та медичні працівники закладів освіти запобігають, попереджують та протидіють будь-яким проявам насильства;

підвищено рівень навчання учнів із навчального предмета "фізична культура", а також залучення учнів до рухової активності під час занять з інших навчальних предметів і після занять;

психологічна служба та соціально-педагогічний патронаж у системі освіти надають ефективні послуги учасникам освітнього процесу;

оптимізовано діяльність медичної служби закладів освіти та підвищено якість її послуг;

працівники закладів освіти, батьки, інші учасники освітнього процесу та зацікавлені особи беруть активну участь у формуванні звичок здорового способу життя, фізичної активності та безпечної поведінки дітей.

V. Реалізація, моніторинг та оцінка виконання Національної стратегії

VI. Фінансове забезпечення реалізації Національної стратегії

НАЙКРАЩІ РЕПОЗИТАРІЇ СВІТУ

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України «Сучасна освіта України», № 22 від 01 червня 2020 р., с.3;

- офіційного сайту НТУ «ХПІ»:

<https://www.kpi.kharkov.ua/ukr/2020/05/12/ranking-web-repositories-2020/>

Нещодавно опубліковано рейтинг відкритості репозитаріїв наукових робіт університетів та інших українських науково-освітніх установ і організацій (Transparent Ranking of Repositories) від Webometrics. Серед українських науково-освітніх установ та організацій найвищі показники отримали Національна бібліотека України імені Володимира Вернадського й Сумський державний університет. Перше місце серед університетів України і 70-те серед усіх репозитаріїв світу посів СумДУ. Рейтинг відкритості оцінює бібліотечні бази за одним критерієм — кількістю документів ресурсу, які проіндексовано пошуковою системою Google Scholar.

Автоматизований рейтинговий алгоритм Webometrics цього року ідентифікував 1000 найкращих репозитаріїв світу, з яких більш як 35 – з України. До сотні найкращих бібліотечних ресурсів навчальних закладів, увійшли українські репозитарії Національного університету «Львівська політехніка», Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» та Сумського державного університету.

За даними світового рейтингу бібліотек інститутів «Transparent Ranking: Institutional Repositories by Google Scholar» за квітень 2020 року, репозиторій НТУ «ХПІ» увійшов до сотні кращих в світі. Він посів 85-те місце серед усіх представлених інституційних ресурсів і третє — серед українських. Усього в рейтингу майже 2700 учасників.

Перше місце рейтингу посідає бібліографічна база даних з астрофізики Смітсонівського інституту і NASA (Smithsonian/NASA Astrophysics Data System), друге — NASA Technical Reports Server.

Розробкою рейтингу «Ranking Web of Repositories» також займається лабораторія кіберметрики («Cybermetrics Lab») Національної дослідницької ради Іспанії («Spanish National Research Council», CSIC), яка готує світовий вебометричний рейтинг університетів.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України «Сучасна освіта України», № 22 від 01 червня 2020 р., с.7;

- офіційного вебсайту МОН України:

<https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5e672d115ec672d11cc7d603376447.pdf>

Нещодавно керівники закладів вищої освіти та наукових установ отримали для ознайомлення та використання в роботі аналітичну записку «Запобігання окремих проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності» – додаток до листа МОН України від 20 травня 2020 року № 1/9-263 «До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності». Аналітична записка розроблена членом сектора вищої освіти науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України Володимиром Бахрушиним.

Відповідно до положень, викладених у частині 3 статті 32 Закону України «Про вищу освіту», заклади вищої освіти зобов'язані вживати заходів, у тому числі шляхом запровадження відповідних новітніх технологій, щодо запобігання академічному плагіату та його виявлення в наукових роботах наукових, науково-педагогічних, педагогічних, інших працівників і здобувачів вищої освіти та притягнення їх до дисциплінарної відповідальності, а також мати затверджену політику забезпечення дотримання учасниками освітнього процесу академічної доброчесності (кодекс академічної доброчесності).

Стаття 42 Закону України «Про освіту» визначає вимоги щодо академічної доброчесності учасників освітнього процесу, основні види порушень академічної доброчесності, відповідальність за них. У 2018 році Міністерство освіти і науки України надало закладам вищої освіти методичні рекомендації із застосування цих вимог.

Проте, практика застосування окремих норм Закону свідчить про наявність проблем, пов'язаних з помилковою їх інтерпретацією закладами вищої освіти, науковими установами, спеціалізованими вченими радами, редакціями наукових видань.

Щодо встановлення факту наявності академічного плагіату

Однією з основних помилок є встановлення факту наявності академічного плагіату та самоплагіату за результатами комп'ютерної перевірки текстів без подальшого аналізу виявлених текстових збігів експертами з предметної області. Деякі заклади вищої освіти, редакції наукових видань встановлюють вимоги щодо максимально допустимого

обсягу плагіату чи текстових збігів або щодо мінімально допустимої «унікальності» тексту.

Академічний плагіат — це «оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, здобутих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства». До результатів фундаментальних наукових досліджень належать «гіпотези, теорії, нові методи пізнання, відкриття законів природи, невідомих раніше явищ і властивостей матерії, виявлення закономірностей розвитку суспільства тощо». До результатів прикладних наукових досліджень належать «нові знання, призначені для створення нових або вдосконалення існуючих матеріалів, продуктів, пристроїв, методів, систем, технологій, конкретні пропозиції щодо виконання актуальних науково-технічних та суспільних завдань». Таким чином, **академічний плагіат не зводиться до текстових збігів, а може стосуватися також некоректного запозичення фактів, гіпотез, числових даних, методик, ілюстрацій, формул, моделей, програмних кодів тощо.**

З іншого боку, текстові збіги можуть бути як академічним плагіатом, так і коректними цитуваннями, загальновідомою інформацією, посиланнями на літературні джерела й т.п. Критерії зарахування текстових збігів до академічного плагіату визначені Рекомендаціями щодо запобігання академічному плагіату та його виявлення в наукових роботах. При перевірці наявності текстових збігів слід враховувати, що **комп'ютерні програми не виявляють некоректні запозичення з неоцифрованих джерел.** Тим більш, вони не виявляють **переклади іншомовних текстів** без належних посилань на джерела та **інші форми академічного плагіату.** Крім того, обсяг виявлених будь-якою комп'ютерною програмою текстових збігів залежить не лише від наявності чи відсутності таких збігів, а й від наповнення бази, що використовується для порівняння, алгоритмів і налаштувань програмного забезпечення та інших обставин. Слід також враховувати, що зазначені в рекомендаціях критерії не можуть застосовуватися до окремих видів текстів, таких, як відомі формулювання математичних теорем та їх доведення, опис стандартних методик, фрагменти літературних творів, документи законодавства тощо.

Тому **висновок про наявність чи відсутність академічного плагіату мають робити кваліфіковані експерти,** обізнані як у технічних аспектах виявлення академічного плагіату, так і в сучасному стані предметної області досліджень з урахуванням як результатів роботи комп'ютерних програм, так і інших даних.

Щодо довідок про результати перевірки академічних текстів на ознаки плагіату

Деякі заклади вищої освіти, спеціалізовані вчені ради та редакції наукових видань вимагають від здобувачів освіти та наукових ступенів,

авторів наукових публікацій довідок про перевірку кваліфікаційних робіт, дисертацій, поданих для публікації матеріалів на наявність академічного плагіату.

Згідно із Законом «Про вищу освіту» система забезпечення закладами вищої освіти якості освітньої діяльності та якості вищої освіти має забезпечити «дотримання академічної доброчесності працівниками закладів вищої освіти та здобувачами вищої освіти, у тому числі створення і забезпечення функціонування ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату».

Крім того, «система забезпечення закладом вищої освіти якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості)... оцінюється Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти або акредитованими ним незалежними установами оцінювання та забезпечення якості вищої освіти на предмет її відповідності вимогам до системи забезпечення якості вищої освіти. Передбачено відповідальність закладу вищої освіти, наукового керівника здобувача та членів спеціалізованої вченої ради за наявність академічного плагіату у захищених дисертаціях.

Звідси випливає, що **перевірка кваліфікаційних робіт здобувачів освіти та дисертацій на здобуття наукових ступенів є обов'язком закладу вищої освіти (наукової установи), а не здобувача.** Заклади вищої освіти (наукові установи) та створені при них спеціалізовані вчені ради **не мають підстав вимагати від здобувачів будь-які довідки** про відсутність академічного плагіату.

Наявність чи відсутність будь-яких довідок не позбавляє заклади вищої освіти, наукові установи і спеціалізовані вчені ради відповідальності за академічний плагіат та інші порушення академічної доброчесності у захищених дисертаціях. Так само наявність чи відсутність згаданих довідок не позбавляє редакції наукових видань відповідальності за академічний плагіат в наукових публікаціях, оприлюднених у цих виданнях.

Щодо ідентифікації самоплагіату

Як свідчить практика, існує багато питань стосовно поняття «самоплагіат», яке часто поширюють на будь-які текстові збіги з попередніми публікаціями автора, що виявляються засобами автоматичної перевірки академічних текстів.

Самоплагіат – це «оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів». Таким чином, наявність посилання на попередню публікацію наукового результату повністю знімає питання про можливу наявність самоплагіату.

Найбільш типовими прикладами самоплагіату є: дублювання публікацій (одні й ті самі наукові результати публікуються в різних виданнях для підвищення показників публікаційної активності); некоректна звітність

за науковими проектами (одні й ті самі результати використовуються у звітах за різними науковими проектами).

Поняття самоплагіату стосується саме наукових результатів, а не будь-яких тестових фрагментів. Вимоги щодо переформулювання текстів при підготовці дисертацій, монографій, наукових статей, кваліфікаційних робіт студентів позбавлені сенсу, оскільки переформулювання не впливає на сутність наукового результату. Якщо самоплагіат є, то ніяке переформулювання його не усуває.

З іншого боку, не всі текстові збіги є самоплагіатом. Зокрема, не є самоплагіатом текстові збіги, що не містять наукових результатів автора, а стосуються опису стану предметної області та відомих результатів досліджень інших авторів, опису відомих методик досліджень тощо. Такі текстові збіги з власними попередніми результатами автора не потребують посилань на ці публікації чи оформлення відповідних текстових фрагментів як цитат. Більш того, провідні наукові видання і університети світу часто розглядають надмірні посилання на власні публікації як порушення академічної доброчесності з метою штучного підвищення наукометричних показників автора.

Окремим випадком є ситуація, коли попередня публікація була підготовлена за участі інших науковців, які є авторами певних її фрагментів. Якщо у роботі використовується саме такий фрагмент, то має бути посилання на попередню публікацію із зазначенням внеску співавтора. Оскільки зазвичай зовнішні експерти не можуть встановити, хто є автором того чи іншого фрагмента, прийнято вважати, що порушення немає, якщо немає скарги з боку співавторів про некоректне використання спільної роботи. Це розглядається як свідчення того, що вони не претендують на авторство відповідного фрагмента.

Провідні наукові видання світу не вимагають оформлення текстових збігів з попередніми публікаціями автора, що не стосуються наукових результатів, як цитат. Зазвичай цитати використовують лише для привертання уваги до певних власних ідей, думок, формулювань з попередніх наукових публікацій у випадках наукових дискусій, для зазначення пріоритету та в інших подібних випадках.

Натомість, самоплагіатом є використання без відповідних посилань оприлюднених раніше гіпотез, математичних теорем, моделей, алгоритмів, фотографій, таблиць, фактичних даних тощо, які містять наукові результати автора. Наявність раніше опублікованих наукових результатів автора без посилань на попередні публікації є однією з основних причин відмови у публікації в багатьох провідних наукових виданнях світу.

Проблемним випадком є також публікація наукових статей за результатами доповідей на наукових конференціях та інших заходах, які передбачали попереднє видання збірників тез або матеріалів цих заходів. Тестові збіги у таких статтях з тезами чи текстами доповідей не є

самоплагіатом, оскільки це варіанти однієї й тієї самої публікації, які не претендують на те, що кожний з них містить окремі наукові результати. Разом з тим при виданні розширених доповідей чи статей за матеріалами наукового заходу видавці мають зазначати цей факт у вихідних даних або групувати такі публікації в окремий розділ, якщо у випуску є інші публікації, не пов'язані з цим заходом, або в інший спосіб надавати відповідну інформацію. Якщо автори самостійно публікують статті за матеріалами доповідей на наукових заходах, то варто надавати відповідну інформацію у тексті статті у формі посилання на попередню публікацію, якщо це можливо, або у формі повідомлення у тексті, що стаття підготовлена за матеріалами доповіді на відповідному заході із зазначенням його назви та інших даних, що дають змогу його ідентифікувати.

ЗНО БЕЗ ХВИЛЮВАНЬ

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України «Сучасна освіта України», № 22 від 01 червня 2020 р., с.16;

- офіційного порталу СумДУ:

<https://news.sumdu.edu.ua/uk/news/10981-u-sumdu-rozpochato-seriyu-treningiv-zno-bez-khvilyuvan-u-ramkakh-proektu-misto-druzhne-do-ditej.html>

Для вивчення предметів дистанційно, повторення пройденного матеріалу, тренування у складанні тестів є безліч можливостей. Важливим також є психологічний аспект, а саме моральна готовність до іспиту. Всі ми знаємо: досить часто абітурієнти кажуть, що знали правильні відповіді на запитання, але перехвилювалися, замінювали правильну відповідь на неправильну, не змогли ефективно контролювати час чи просто розгубилися. Від таких помилок ніхто не застрахований. Таких помилок припускаються навіть діти, які добре навчаються та відповідально ставляться до вступу до університету.

Проєкт «Місто, дружне до дітей», котрий сприяє розв'язанню цієї суспільної проблеми, реалізували у Сумському державному університеті. 116 учнів із 10 закладів загальної середньої освіти міста Суми стали учасниками програми. Досвідчені психологи університету – разом зі здобувачами вищої освіти за спеціальністю «Психологія» провели шість тренінгів «ЗНО без хвилювань» для школярів. Синергія знаних фахівців і молоді, яка не так давно і сама складала ЗНО й іспити, сприяла ефективності реалізації проєкту. Протягом серії тренінгів старшокласники також

зустрічалися з мотиваційними спікерами. У форматі «Жива книга» експерти ділилися лайфхаками з тайм-менеджменту, розповідали про соціальні проекти та закордонні стажування.

Обговорення цієї проблеми неодноразово починали на секторальних сесіях з розроблення Стратегії розвитку міста Суми до 2030 року. Її визнали актуальною і громадськість, і посадовці міської ради. Утім моральна підготовка учнів силами практичних психологів потребувала додаткових коштів і перерозподілу навантаження серед працівників психологічних служб закладів освіти. Також й ефективність таких занять за партами в стінах школи була б не такою високою, як на новій для учнів «території». Інша справа, в аудиторіях університету чи в дитячому таборі – саме такою ідеєю продовження програми на базі Спортивно-оздоровчого центру «Універ» СумДУ поділилися у ЗВО.

Цей проєкт реалізували швидко, за три тижні між двома карантинами – міським (через захворюваність на ГРВІ) і загальнонаціональним. Пробне ЗНО перенесено, проте опитування з анонімних вихідних анкет демонструє, що викладачі навчили учнів, як можна побороти страх, і допомогли визначитися з майбутнім покликанням.

Для всього світу карантин став викликом, і завдяки цьому команда проєкту теж розпочала новий етап. Кандидат економічних наук Лариса Валенкевич стала викладачкою нових вебінарів, із новими учасниками відбулися змістовні заняття, присвячені питанням тайм-менеджменту. Такі онлайн-тренінги планують проводити щотижня – вони дадуть змогу охопити якомога більше старшокласників з різних куточків області й України. Цей проєкт, – наголошують у СумДУ, – зможе вийти за межі Сумського регіону – не тільки завдяки вебінарам, а й наживо, після карантину.

НАУКОВИЙ ПАРК SID CITY

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України «Сучасна освіта України», № 42 від 15 червня 2020 р., с.5;

- сайту «European Business Association»:

<https://eba.com.ua/softserve-doluchyvsvya-do-stvorennya-innovatsijnogo-naukovogo-parku-sid-city/>

Нещодавно презентували перший у львівській області науковий парк SID CITY Національного університету «Львівська політехніка». Засновниками парку є SoftServe, Львівська політехніка, низка приватних компаній, а також школа стартапів Tech StartUp School. SID City (Science, Innovation, Development) є найбільшим серед наукових парків в Україні з загальною площею 27 тис. м².

Директор SID City Назар Подольчак зазначив, що на старті SID CITY складатиметься із трьох комплексів, які працюватимуть у напрямках освіти і науки, прикладних аспектів та науково-дослідного виробництва інноваційної продукції. За його словами, ідея наукового парку полягає в тому, аби створити простір, на території якого люди взаємозбагачувалися б у різний спосіб: за допомогою відпочинку, творення, навчання тощо. Цей парк стане майданчиком для навчання, реалізації ідей, презентації інноваційних проєктів і продуктів, – повідомляють у Львівській ОДА.

Науковий парк складається з трьох комплексів: виробничого майданчику на вулиці Городоцькій; комплексу, що спеціалізується на розвитку ІТ на вулиці Академіка Колесси та креативного простору на вулиці Князя Романа. Науковий парк має також у своєму розпорядженні близько 7,5 га землі, на якій в майбутньому планують звести нові інфраструктурні об'єкти.

Н. Подольчак наголосив: «Наша головна ідея – розвиток інновацій шляхом створення наукового середовища. Традиційно вважається, що науковий парк об'єднує науку та бізнес. Ми хочемо зробити так, щоб він починався з науки та закінчувався на логістиці, себто на кінцевому споживачеві послуг та продуктів».

Головним завданням парку є сприяння науково-технічній та інноваційній діяльності, а також комерціалізація результатів наукових досліджень. Пріоритетними напрямками роботи парку є новітні технології, інформаційні технології, телекомунікації тощо.

Голова Львівської ОДА Максим Козицький зауважив: «Нещодавно весь світ із захопленням спостерігав, як відомий винахідник Ілон Маск запускав ракету в космос. Сьогодні ми відкриваємо науковий парк, і, можливо, саме завдяки SID CITY світ отримає ще одного Ілона Маска, Стіва Джобса або Джеффри Безоса. Переконали: саме студенти є рушійною силою та каталізатором багатьох процесів в Україні, тому нам варто вкладати кошти, час, ресурси і можливості у їхні навчання, розвиток, зростання і формування громадянської думки та позиції. ...Науковий парк допоможе створити унікальну інноваційну екосистему регіону, залучити інноваційні організації та підприємства для співпраці. Керівництво області підтримує і буде надалі підтримувати освітні й розвиваючі проєкти на Львівщині».

Голова Ради директорів компанії «SoftServe» Ярослав Любінець зазначає: «Нашу компанію характеризує любов до високих технологій, інновацій та освіти. Усі ці речі лежать в основі майбутнього наукового парку.

Тож я переконаний, що технологічний досвід SoftServe, наше інноваційне мислення та експертиза у розвитку талантів та бізнесу допоможуть науковому парку стати потужним інноваційним та науково-дослідницьким осередком в Західному регіоні».

УЧИТЕЛЬ РОКУ – 2021

За матеріалами:

- офіційного видання МОН України «Сучасна освіта України», № 24 від 15 червня 2020 р., с.4;

- сайту «Всеосвіта»:

<https://vseosvita.ua/news/uchytel-roku-2021-nakaz-mon-pro-terminy-provedennia-konkursu-18436.htm>

У наказі МОН України від 9 червня 2020 року №777 «Про проведення всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2021» визначено дати проведення цього конкурсу.

Конкурс «Учитель року» понад 24 роки продовжує розкривати імена нових талановитих педагогів, які сьогодні обіймають керівні посади чи здобули наукові звання.

Якщо ви енергійний творчий учитель й готові до нових відкриттів, обов'язково візьміть участь у конкурсі «Учитель року-2021», який проводитиметься у п'яти номінаціях: «Керівник закладу освіти», «Математика», «Трудове навчання», «Українська мова та література» у три тури:

- Перший – листопад 2020 року;
- Другий – грудень 2020 року – лютий 2021 року;
- Третій – квітень 2021 року.

Реєстрація на конкурс «Учитель року-2021» розпочнеться з 14 вересня до 4 жовтня 2020 року. Умови та порядок проведення Конкурсу має затвердити Центральний організаційний комітет до 1 вересня.

